

Zondag 3 in de Advent, jaar B; Joh.1,6-8.19-28.

De laat-middeleeuwse schilder Mathias Grünewald, broeders en zusters, heeft in zijn beroemde kruisigingsscène van het Isenheimer altaar Johannes de Doper afgebeeld onder het kruis. Hij is in ruwe woestijnkledij gekleed, en houdt in zijn linkerhand een geopend boek. Met de rechterhand wijst hij krachtig naar de stervende Jezus. Boven zijn uitgestoken wijsvinger staat de tekst: *Hij moet groter worden, maar ik kleiner* (Joh. 3,30). Zo beeldt de schilder Johannes de Doper uit als de getuige die van zichzelf afwijst naar Jezus, op het moment dat Deze sterft aan het kruis. Volgens de vierde evangelist, Johannes, is Gods heerlijkheid in Jezus immers vooral openbaar geworden op het moment van zijn kruisdood. Dan heeft Jezus het "werk van de Vader" volbracht. Dan is Jezus echt "groot", voor wie zien wil met gelovige ogen. Dan is ten volle duidelijk hoe ver Gods liefde gaat: *Zo zeer heeft Hij ons liefgehad* (Joh. 3,16). *Die het gezien heeft, heeft ervan getuigd*, verklaart de evangelist op dat moment (19,35). Het is een vondst van de schilder Grünewald, het eerste en het laatste getuigenis van het Johannesevangelie samen te brengen in de figuur van de Doper onder het kruis.

In de advent kijken wij hoopvol uit naar goed nieuws voor deze tijd. Verschillende getuigen komen vandaag aan het woord: Jesaja, met een blijde boodschap voor de armen; de dichters van het magnificat, over God die arme en kleingehouden mensen groot maakt; Johannes de Doper, over het licht dat midden onder ons is, en dat wij toch niet kennen. Eenieder die getuigenis aflegt van het licht, moet uiteindelijk bij het kruis terecht komen - zo suggereert de schilder Grünewald. Het conflict dat de Doper ervoer in de ondervraging door de joodse onderzoekscommissie, was een voorproef van het grote conflict dat uitliep op het proces en de terechtstelling van Jezus. Uit de synoptische traditie weten we dat de Doper om zijn vrijmoedig optreden in de gevangenis terecht kwam, maar ook dat hij juist daar ging twijfelen aan de weg die Jezus ging: *Zijt Gij de komende, of moeten wij een ander verwachten?* Het waarachtig getuigenis houdt stand tot onder het kruis: Deze gebroken mens is de Zoon van God; zo, en niet anders, wordt Gods liefde geopenbaard.

De Doper staat centraal in deze tijd van verwachting: *Er trad een mens op, een gezondene van God, om te getuigen van het Licht*. Wie getuigt, moet niet zichzelf verkondigen; hij is niet zelf het Licht, maar moet getuigen van het Licht waarvan hij de stralende luister geschouwd en de liefderijke warmte ervaren heeft. Niet zijn eigen woorden, niet zijn eigen liefde maken het getuigenis van de ware getuige uit, maar die van Christus, zij het voorzover die woorden en die liefde van Christus juist geheel zijn eigen woorden en daden zijn. Getuige van het Licht is de mens van wie Paulus zegt: *Ikzelf leef niet meer: Christus is het die leeft in mij* (Gal. 2,20). Zo kan het gebeuren dat in het doen en spreken van een mens die getuige geworden is, Gods heerlijkheid gaat stralen, Gods goedheid en mensenliefde oplichten, wanneer in deze mens de waarheid van Gods heerlijkheid verwerkelijkt wordt, en Christus leeft en spreekt en liefheeft in hem.

Alleen de mens in wie het Licht der wereld leeft, kan dit Licht ook getuigend en overtuigend in de duisternis van de wereld uitstralen.

Midden in de plechtige hymne op het machtige handelen van God in het evangelie van vandaag), schrijft de evangelist ineens: *Er trad een mens op... opdat allen door hem tot geloof zouden komen.* Zó belangrijk in Gods geschiedenis is het handelen van de mens. Door het getuigenis van een mens wordt het geloof gewekt, wordt over heil of onheil van anderen beslist. Want geloven is voor Johannes de enige weg naar het heil, naar het leven. Naar leven verlangen allen en allen zoeken ernaar; het laat zich alleen in Christus vinden: *In Hem was leven, en dat leven was het Licht der mensen.* Niettemin sluiten de mensen zich gemakkelijk af voor dit *Licht des levens*, omdat het hun aardse voorstellingen en verwachtingen radicaal te boven gaat, omdat het voor de wereld een onoverkomelijke ergernis is. Alleen wie gelooft is in staat om in het vlees Gods glorie te erkennen. Geloven betekent in het Johannesevangelie dat men dankbaar neervalt voor de genadige liefde van God waaraan de mens zich alleen maar in aanbidding overleveren kan: *Mijn Heer en mijn God.* Dit geloof gaat uit van een ervaring van Gods heerlijkheid. en deze ervaring moet door hem, de ware getuige, aan anderen worden doorgegeven. De getuige van het Licht heeft de opdracht, de blinde ogen en de trage harten open te maken voor de werking van dit Licht, en de mensen te bewegen zich in liefde aan dit Licht over te geven. Zo verstaat S.Jan de Doper nu precies zijn getuigenis. Hij heeft Gods Geest op Jezus zien rusten, en kan daarom getuigen, dat deze de Zoon van God is (1,34). Indringend en bij herhaling verwijst hij de mensen die Jezus niet kennen naar Hem die het Lam Gods is, verwijst hij naar Gods liefde die zich ontledigt tot zoenoffer voor onze zonden. Opdat deze liefde van God openbaar zou worden, daartoe is hij, Johannes, gekomen, en doopte tot vergeving van de zonden; daartoe liet hij zijn eigen leerlingen gaan om ze bij Jezus te brengen, verheugde hij zich dat de mensen "de bruidegom" tegemoet snellen, dat Deze groter en hijzelf kleiner wordt. Door deze zelfverloochening van de Doper, die uit liefde voortkomt, wordt zijn getuigenis tot voltooiing gebracht; het wil niets anders verkondigen dan dat Gods liefde onder ons verschenen is.

Hier ligt de grootheid en het gewicht van ieder die door God gezonden is om te getuigen: verantwoordelijk te zijn voor het zichtbaar worden van Gods heerlijkheid in deze wereld, waardoor de mensen tot geloven worden gebracht. Risico van God: dit gebeurt door zwakke mensenhanden. Hij alleen is in staat deze Christus-gelijke vermenging in de mens te bewerkstelligen en te bewaren. De mens behoeft zich "slechts" aan dit handelen van God over te geven.

We zongen bij de intrede: *Gaudete, verheugt u.* We mogen ons vandaag verheugen want het licht waarnaar we uitzien begint al te dagen. Vanaf vandaag gaan we aan de hand van de Doper naar kerstmis toe: die Blijde Boodschap wordt ons in alle toonaarden verkondigd: de Komende is nabij. Vreugde dus, ook al is het in de wereld, zowel in de natuur als in de

maatschappij duister, toch mogen we ons verheugen, want we dragen een hoop in ons mee: God wil altijd in ons midden komen en daarvan leven wij.

Bereiden wij ons voor op die komst, nu in deze viering, straks met kerstmis, maar ook in het hart van ieder van ons telkens wanneer wij ons voor Hem openstellen. En belijden wij dat wij vaak te traag van hart waren.

Heer onze God, altijd zijt Gij bezorgd om ons geluk. Geduldig en getrouw bereidt Gij uw volk voor op de komst van de Heiland.

Doorbreek onze onmacht, ontsluit ons hart; dat wij onbevangen Hem herkennen die midden onder ons zal komen: Jezus Christus, uw Zoon...

voorbeden:

God van licht, soms kunnen wij geen genezing vinden voor ons gebroken hart en blijven wij opgesloten in onze droefheid. Geef ons de geestkracht ons te toeien met vreugde in ons leven en schenk uw overvloed uit in ons bestaan.

God van licht, bij tijden kunnen wij het niet laten de Geest uit te blussen en profetische gaven te kleineren. Geef ons de geestkracht ons verre te houden van alle soort van kwaad in ons leven en schenk uw overvloed uit in ons bestaan.

God van licht, wij maken maar al te vaak het leven voor onszelf maar ook voor anderen duister. Wil ons en allen met wie wij leven verlichten door uw geestkracht. Behoed allen voor wie wij beloofden te bidden, onze zieken, en allen die ons dagelijks weldoen. Schenk uw overvloed in ons aller bestaan. En laat allen die Gij hebt weggeroepen uit dit aardse leven opbloeien in uw heerlijkheid.

God van licht, wij weten het: Gij zijt een getrouwe God, Gij doet uw woord gestand, Gij wilt hier bij ons aanwezig zijn, daarom leggen wij al onze verlangens voor U neer. Luister dan Heer God, want wij bidden U in de naam van uw Zoon Jezus Christus onze Heer.

Slotgebed:

Heer, onze God, doe uw woord gestand; heilig ons, geheel en al.

Bewaar ons ongerept naar geest en ziel en lichaam. Houd in ons wakker het verlangen naar de dag van Jezus Christus, onze Heer.